

УДК 339.94 (437.6+477)

Ковач В. І.

*аспірант Української академії аграрних наук
Закарпатський Інститут агропромислового виробництва*

СЛОВАЦЬКІ ЄВРО-РЕГІОНИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

У статті досліджено принципи, механізми розвитку транскордонних об'єднань за участі прикордонних регіонів. Надані теоретичні та юридичні європейські аспекти транскордонного співробітництва України та Словаччини. Визначено роль і місце євро-регіонів в системі транскордонного співробітництва.

Ключові слова: ЄС, євро-регіон, кордон, інтеграція, транскордонне співробітництво

Постановка проблеми. Євро-регіони – це одна з вищих організаційних форм транскордонного співробітництва суміжних прикордонних самоврядних територіальних спільнот. До складу євро-регіонів входять дві або декілька адміністративно-територіальних одиниць держав-сусідів. Актуальність і важливість вивчення закордонного досвіду і успішної адаптації його кращих практик в Україні, а також євро-регіонів за участі українських прикордонних регіонів визначається кількома умовами. З геополітичної точки зору, євро-регіони є важливою складовою європейського інтеграційного поступу України та, фактично, розташовуються на новому східному кордоні ЄС, з гео економічного аспекту – важливим є нівелювання асиметрій соціально-економічного характеру між прикордонними регіонами України та ЄС. З фінансової точки зору (що є важливим для України) – це реалізація спільних проектів за умов фінансування з боку ЄС. І найважливіший аспект, на нашу

думку, є гуманітарний. Адже цей аспект є домінуючим, як умова щоденного розвитку та посилення міжлюдських контактів через кордони.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці євро-регіонів за участю Словаччини присвячені праці О. Маргулікової [18], Л. Фалтан [17], де у міжнародній дії словацьких адміністративно-територіальних одиниць пріоритет визначається за принципом субсидіарності та міжнародного права. В Україні євро-регіонам присвячено монографічні праці Н. Мікули [12], А. Балян [1], В. Луцишин [10], але це, насамперед, дослідження досвіду Польщі, Угорщини в меншій мірі, Словаччини. Найбільше публікацій українськими дослідниками сфокусовано на характеристиці діяльності Карпатського євро-регіону, де теж задіяні словацькі регіони – це наукові розвідки Кіш Є. [5;6;7;8], Лендьел М. [9], Мітряєвої С. [13]. Втім не достатнім є порівняльний аналіз діяльності євро-регіонів на внутрішніх та зовнішніх кордонах Європейського Союзу саме у словацькому контексті, отже питання євро-регіонального розвитку Словацької республіки потребує комплексного наукового дослідження.

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз організаційно-правового механізму регулювання системи транскордонного співробітництва між Україною та Словацькою Республікою; дослідження євро-регіонів, створених за участю словацьких прикордонних регіонів, а також характеристика інноваційного євро-регіонального співробітництва.

Виклад основного матеріалу. Обидві держави – Україна та Словаччина, після набуття незалежності, почали формувати міждержавні та міжрегіональні, транскордонні відносини у міжнародній політико-правовій площині. Розвиток цілісної українсько-словацької системи міждержавних відносин було розпочато у 1993 році. Базовою міждержавною угодою двох сусідніх країн став «Договір про добросусідство, дружні відносини і співробітництво між Україною та Словацькою Республікою» від 29 червня 1993 р., де виокремлювалось і добросусідське зближення народів, зокрема у статті 9. У період з 1993 році по 1997 рік були підписані українсько-словацькі угоди, які мають безпосереднє відношення до розвитку та активізації транскордонного співробітництва між

Україною та Словаччиною, а саме про режим українсько-словацького кордону, співробітництво і взаємодопомогу з прикордонних питань, логістику, охорону навколишнього середовища та спільні дії у разі техногенних катастроф [11].

Головним законодавчим документом з питань транскордонного співробітництва між двома сусідніми країнами є «Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Словацької Республіки про транскордонне співробітництво» від 5 грудня 2000 року. Згідно ст. 1, транскордонне співробітництво – це «адміністративні, технічні, економічні, соціальні і культурні заходи, спрямовані на зміцнення і розвиток відносин між Договірними Сторонами, а також населеними пунктами, містами і регіонами по обидва боки спільного державного кордону, включаючи укладання відповідних договорів з метою вирішення спільних проблем» [11]. Суб'єктами українсько-словацького транскордонного співробітництва визначені місцеві та регіональні органи влади, а згідно ст. 4, уряди сусідніх держав будуть проводити лише консультації та підтримуватимуть заходи місцевих і регіональних органів, спрямованих на встановлення і розвиток транскордонного співробітництва, а також, у міру своїх можливостей, фінансуватимуть місцеві і регіональні органи з метою розвитку співробітництва [11].

Найвищою інституційною формою транскордонного співробітництва вважають євро-регіони. Організаційно-правові засади розвитку євро-регіонального українсько-словацького транскордонного співробітництва визначаються, перш за все, згідно норм та принципів Європейської рамкової конвенції Ради Європи [3]. Ратифікація та застосування Мадридської рамкової угоди Ради Європи та додаткових протоколів, які стосуються транскордонного та міжрегіонального співробітництва, становлять організаційно-правові засади для двох сусідніх країн [2]. У ст. 1 Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями визначено, що кожна Договірна Сторона зобов'язується підтримувати та заохочувати транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, які знаходяться під її юрисдикцією, та територіальними

общинами або властями, які знаходяться під юрисдикцією інших Договірних Сторін [3].

На думку доктора наук Кіш Є., Рамкова Конвенція, разом із двома додатковими протоколами, становлять загальні правові засади транскордонного співробітництва регіонів і держав Європи, включаючи Україну і Словацьку Республіку: «Внаслідок ратифікації Мадридській Конвенції (від 21 травня 1980 р.) Верховною Радою України у 1993 році, її положення (міжнародно-правові норми стосовно транскордонного співробітництва, закріплені у Конвенції) стали частиною національного законодавства України і мають пріоритет над внутрішнім правом, згідно зі статтею 27 Віденської Конвенції про право міжнародних договорів 1969 року» [8, с.440].

Організаційним сегментом українсько-словацької двосторонньої транскордонної взаємодії є створення координуючих структур – національних та змішаних комісій, робочих груп експертів. На міждержавному рівні діють дві змішані українсько-словацькі міжурядові комісії: з питань економічного та науково-технічного співробітництва та з питань національних меншин, освіти і культури. Перше засідання українсько-словацької робочої групи з транскордонного співробітництва відбулось лише у 2003 році. Відзначимо рішення третього засідання словацько-української міжурядової комісії з питань транскордонного співробітництва, яке відбулося у м. Гуменне 11 – 12 травня 2006 року, де, зокрема, було окреслено торгово-економічну співпрацю, логістику, розбудову контрольних-пропускних пунктів та вдосконалення транскордонної інфраструктури згідно з шенгенськими стандартами: відкриття автомобільного пункту пропуску Чіерна – Соломоново; з'єднання автострад між селами Загор та Сторожниця; реконструкція автомобільного контрольного-пропускного пункту Вишне Німецьке – Ужгород; реконструкція автомобільного пункту пропуску Убля – Малий Березний; відкриття автомобільного пункту пропуску Улич – Забродь; уніфікація митних декларацій [15].

Цікавими і актуальними були пропозиції Комісії стосовно розробки спільного проекту територіального розвитку прикордонної зони Словацька Республіка – Україна, з метою збереження цінного природного та ландшафтного середовища і підтримки спільних транскордонних проектів, насамперед, це стосується співпраці в міжнародному біосферному заповіднику «Східні Карпати» [15].

Правове регулювання транскордонного співробітництва в Україні регулюється Законом про транскордонне співробітництво, який набрав чинності 24 червня 2004 року [4], а також дія євро-регіонів – Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2002 р. «Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та євро – регіонів» [14]. Згідно ст. 1 Закону України про *транскордонне співробітництво* це – спільні дії, спрямовані на поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами та місцевими органами виконавчої влади України і територіальними громадами та відповідними органами влади сусідніх держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством [4]. Принципи розподілу завдань, повноважень та відповідальності між суб'єктами транскордонного співробітництва України містять відповідні статті: ст. 1 власне визначає суб'єктів транскордонного співробітництва віднесено територіальні громади, їх представницькі органи та місцеві органи виконавчої влади; статті 5-9 другого розділу визначають організаційно-правовий механізм транскордонного співробітництва; статті 10-13 третього розділу визначають принципи, форми, методи і порядок державної підтримки і стаття 14 розділу четвертого стосується бюджетного фінансування проектів транскордонного співробітництва [4].

У ст.1 закону про транскордонне співробітництво України єврорегіон визначається – як організаційна форма співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до дво- або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво [4]. Згідно постанови Кабміну України від 29 квітня 2002 р. №587, основними напрямками

співробітництва створених *еврорегіонів* України, є поєднання зусиль в економічній сфері, розбудові соціальної, інформаційної та виробничої інфраструктури, будівництві та модернізації інфраструктури кордону, розвитку транспортної мережі, науковій та культурній співпраці, охороні навколишнього природного середовища, обміні досвідом між відповідними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, взаємній допомозі в ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, боротьбі зі злочинністю і нелегальною міграцією тощо [14]. Основними завданнями щодо подальшого розвитку еврорегіонів є: підтримка взаємовигідних зв'язків із сусідніми країнами, країнами-кандидатами та державами ЄС; здійснення заходів для поступового усунення перешкод (адміністративних, правових), що стримують розвиток транскордонної взаємодії; оптимізації українського законодавства з питань регіонального співробітництва у відповідність з міжнародними нормами [14].

З теоретико-методологічної точки зору, погоджуємося з концептуальним висновком доктора економічних наук А. В. Балян, яка розглядає євро-регіони у більш широкому та прагматичному контексті, як реалізацію прав органів місцевого самоврядування у реалізації транскордонного співробітництва, що цілком відповідає принципам децентралізації та субсидіарності: «базовою аксіомою є чітке визначення транскордонного співробітництва в якості складової системи регіональної політики, а еврорегіонів – як елементу регіональної стабільності, інституційного засобу транскордонного співробітництва» [1, с. 247].

Єврорегіони, починаючи із 1950-х років ХХ століття – це асоційовані транскордонні міжнародні об'єднання із спільними координуючими та інституційованими керівними структурами. На сьогодні діє більше 100 еврорегіонів Європи. За умов поширення євро-інтеграційного процесу, на нашу думку, можливою є наступна типологія еврорегіонів за участю Словаччини: створених на внутрішніх кордонах ЄС; створених на зовнішніх кордонах ЄС;

діючих на зовнішніх кордонах ЄС з прикордонними регіонами країн не членів ЄС.

Як концептуально узагальнює доктор наук Кіш Є., один з провідних фахівців з питань євро-регіонального співробітництва, основні принципи дії євро-регіонів є базовими принципами регіональної політики ЄС: «З точки зору здійснення єврорегіональної політики, вкрай важливим є реалізація саме головних принципів європейської регіональної політики: субсидіарності, децентралізації, партнерства, програмування, концентрації, адиціоналізму [7; 8, с.342]. Більше того, базовим з цих принципів є принцип субсидіарності - *громадсько-політичний принцип, за яким вищі суспільні одиниці мають право і повинні вирішувати лише ті проблеми, на виконання яких нижчі структури не здатні*. Даний принцип дійсний з початку підписання угоди про Європейський Союз, на сьогодні переживає своєрідний ренесанс [7; 1, С.91-94].

«Одвічною дилемою регіонального розвитку є перерозподіл владних повноважень, ресурсів, бюджету, надання диференційованих дотацій із спільного бюджету та фондів ЄС на користь менш розвинених регіонів з метою досягнення певного вирівнювання економічного розвитку та досягнення політичної стабільності» [1, С.91-92], - підкреслює доктор наук Балян А. В. Отже, поряд із *субсидіарністю*, саме *децентралізація* - як перерозподіл повноважень регіонам з метою їх ефективного використання та заохочення регіональних ініціатив, оптимізації практичного вирішення питань саме на регіональному рівні, а також, і як розмежування функцій та повноважень між різними рівнями управління ЄС – становлять дві головні основи регіональної політики ЄС. Адже їх реалізація (що є метою ефективної європейської інтеграції) посилює відповідальність на місцевому рівні та активізує локальні ініціативи. Важливість саме цих двох головних принципів безперечна. В цьому контексті посилення місцевої компетенції важливо і з точки зору послаблення (чи зниження надмірного впливу) національного рівня, по суті, важливо, щоб ці рівні стали прозорими [7; 1, С.91-94].

Фактично, *партнерство* є співробітництвом між суб'єктами різних рівнів (Євросоюз, держава, регіон) територіально-адміністративних одиниць з часу визначення мети до завершення реалізації конкретного проекту. Цей принцип базується на тій умові, що діяльність та розвиток регіонів може здійснюватися лише тоді (власне тоді ж реалізується і принцип субсидіарності), коли суб'єкти співробітництва постійно та послідовно співпрацюють з метою досягнення спільної мети. Вертикальний сегмент цього співробітництва відображає також і головну умову, специфіку взаємозв'язків, а саме – Євросоюз та держави-члени мають визначити цілі та розробити стратегічні плани розвитку спільно з регіонами із якнайширшим залученням громад, місцевих ініціатив, економічних та політичних суб'єктів регіонів. Важливим аспектом партнерства є реалізація, як ініціатив саме нижчих рівнів, адже, саме регіон, регіональний рівень є пріоритетним напрямом Європейського Союзу [7; 1, С.91-92].

Програмування – це розробка на основі партнерства стратегій розвитку, враховуючи пріоритетні довгострокові та короткострокові цілі. У регіональній політиці Європейського Союзу принцип партнерства визначає пріоритет інвестування не окремих проектів чи дій, а програм, які мають глибинний вплив на розвиток усього регіону. Стратегія територіального програмування базується на чітко розробленій системі цілей, позаяк необхідно враховувати як інтереси «знизу» регіонів, громад в контексті сприяння просторовій ефективності, так і доцільність врахування загальнонаціональних пріоритетів «зверху» як сприяння розвитку національної економіки [7; 1, С.92-93].

Таким чином, програмування – це цілеспрямований процес послідовного виконання певних кроків від визначення мети до повної реалізації проекту, що також створює умови і для більшої прозорості джерел, їх координації у просторі і часі, їх моніторингу. Реалізація принципів *концентрації* та *адіціоналізму* означає, що фінансові ресурси, які надає ЄС окремим державам-членам чи суб'єктам територіального, регіонального розвитку, мають бути доповнені за рахунок місцевих джерел фінансування. Фактично, ці два принципи мають взаємодоповнюючий характер і головною умовою вимагають

кооперування та ефективного використання ініціатив, пошук та розвиток власних джерел фінансування програм регіонального розвитку. Ефективна реалізація принципів *концентрації* та *адиціоналізму* у регіональній політиці Європейського Союзу має подвійну мету: по-перше, посилення та концентрація наявних ресурсів з метою сприяння реалізації визначених цілей регіонального розвитку; по-друге, виявлення таких територіальних одиниць, які мають однакові чи подібні проблеми (низький рівень доходів, великий рівень безробіття тощо), що важливо для створення статистичної бази найбільш відсталих регіонів [7; 1, С.94].

Вітчизняні експерти з транскордонного співробітництва вважають, що головними ознаками євро регіону є наступні: географічна – євро регіон є територією, яка має конкретне географічне розташування; політична – частина цієї території знаходиться під юрисдикцією суверенних держав, які мають спільний кордон; адміністративна – євро регіон утворюють прикордонні регіони держав, що мають спільний кордон; функціональна – євро регіон є формою транскордонного співробітництва [16, С.139-140].

Зважаючи на високий мультикультуралізм прикордонних регіонів, на нашу думку, історико-демографічна та історико-культурна ознаки можуть стати складовою євро регіону.

Досвід євро-регіонального транскордонного співробітництва Словаччини є вагомим, адже у євро-регіональному транскордонному співробітництві приймають участь словацькі прикордонні регіони, які у співпраці з прикордонними регіонами Польщі, Чехії, Австрії, України та Угорщини формують 16 євро-регіонів Словацької Республіки: Татри, Ваг-Дунай-Іполь, Поморавіє-Веінвієртел-Південна Моравія, Іполь, Карпатський Євро-регіон, Неоградїєнсіс, Бєскіди, Білі Карпати, Слана-Рімава, Кошіце-Мішкольц, Подунайське тристороння, Карст, Істер-Гранум, Дунай, Земплєн, Відєнь-Братислава-Дьєр.

Євро-регіони за участі словацьких прикордонних регіонів були створені головним чином у 1990-х роках ХХ століття, і на сьогодні, майже «накрили»

усе прикордоння Словаччини. З точки зору інноваційної складової діяльності євро-регіонів, відзначимо діяльність словацько-угорсько-українського євро-регіону «Земплен», створеного 23 квітня 2004 року на українсько-словацько-угорському трикордонні. Словацьку сторону презентують 15 мікрорегіонів, угорську – п'ять мікрорегіонів, з української сторони – Закарпатське Агентство підтримки підприємництва. Основою створення євро-регіону став розвиток підприємництва у 1990-х роках у сусідніх прикордонних територіях в контексті використання джерел ЄС та у допомозі місцевому підприємництву.

У 1994 році було створено Транскордонне економічне об'єднання «Карпати», за активної діяльності його інституцій було здійснено фінансування заходів з фондів ЄС. Головна мета євро-регіону «Земплен» – це розробка та втілення у життя скоординованої програми розвитку Земплінського регіону через концентрацію місцевих та регіональних економічних і трудових ресурсів, а також через ефективне використання фінансових джерел ЄС, словацького та угорського державного бюджетів, реалізація програм з територіального розвитку. Організаційними центрами Єврорегіону «Земплен» є Земплінський регіональний фонд розвитку підприємництва у Шаторуйхелі (Угорщина) та Агентство регіонального розвитку у Кіральхельмеце (Словаччина) [19; 20].

З точки зору інституційно-організаційного аспекту розвитку євро-регіону «Земплен» важливо відзначити відкриття Європейського дому «Земплін» (місто Шаторайауйхей, Угорщина), яке відбулося 23 квітня 2004 року в рамках XII Земплінських міжрегіональних днів підприємництва. Символічно, що ця подія відбулась за тиждень до вступу Угорщини та Словаччини до Європейського Союзу. Фактично, в межах євро-регіону була створена інституція словацько-угорської прикордонної транскордонної співпраці. Основними завданнями євро-регіону, вже в рамках Європейського Союзу, є об'єднання зусиль із використання людських ресурсів, співпраці органів місцевого самоврядування, активізації громадянської ініціативи та підприємницьких послуг.

Стратегічні цілі розвитку транскордонної економічної співпраці в межах євро-регіону «Земплен» є наступні: зміцнення економічної основи співпраці, збільшення кількості конкурентоспроможної продукції (розвиток підприємницької інфраструктури), покращення інвестиційної привабливості співпрацюючих регіонів, зміцнення суспільно-економічної інтеграції, підвищення життєвого рівня населення через розвиток регіонів з інформативної та маркетингової точки зору. Для реалізації вищезазначених стратегічних цілей виокремлено і низку заходів: розвиток транскордонних економічних зв'язків, зміцнення організаційних центрів прикордонної співпраці, подальший розвиток транскордонної співпраці по розвитку підприємництва, здійснення спільних програм з розвитку інфраструктури та охорони навколишнього середовища, спрощення можливостей перетину кордону, подальший розвиток культурного обміну між прикордонними населеними пунктами [20].

Важливо відзначити інноваційну складову євро-регіону «Земплен» створення 19 листопада 2004 р. у м. Шаторальяуйхель (Угорщина) міжнародного угорсько-словацько-українського кластеру «Карпати». На сьогодні цей кластер функціонує як кластер підрядчиків. Метою кластеру було визначено розвиток посередницької сфери послуг, постачання товарів в регіоні, включення простору трикордоння та Єврорегіону Земплен у економічний процес формування центрів, розбудову мережі співпраці нових та вже існуючих промислових, торгових та логістичних фірм, а також підвищення ефективності їх співпраці; сприяння відкриттю іноземних підприємств в Єврорегіоні Земплен в регіоні прикордоння. У трикутнику Жіліна-Братислава-Естергом щорічно виготовляють до одного мільйону легкових автомобілів. Це виробництво використовує продукцію ряду інших галузей, надаючи цим роботу багатьом підрядчикам [20].

Висновки. Система українсько-словацького євро-регіонального транскордонного співробітництва є цілісною, сформованою на основних принципах регіональної політики Європейського Союзу. Наявною є розгалужена нормативно-правова база українсько-словацького євро-

регіонального транскордонного співробітництва від міждержавного, міжрегіонального і до локального рівнів. З-поміж основних завдань єврорегіональної українсько-словацької співпраці є комплексний розвиток сусідніх прикордонних регіонів шляхом розширення торговельно-економічних, гуманітарних, культурних, освітніх та наукових зв'язків, транскордонної співпраці в охороні навколишнього середовища, збереження культурної спадщини, розвитку логістики прикордонної інфраструктури.

Створенням системи євро-регіонів за участю словацьких прикордонних регіонів по всьому периметру кордонів Словаччини розроблено розгалужену європейського рівня інституційну систему транскордонного співробітництва. Формування словацько-угорського транскордонного регіону і формування на його основі кластеру із залученням української сторони, свідчить як про динамічний розвиток словацьких євро-регіонів, так і про якісні інноваційні форми євро регіонального транскордонного співробітництва. Перспективи майбутніх наукових досліджень вбачаємо у вивченні румунського досвіду формування та дії євро-регіонів.

Список використаних джерел.

1. Балян А. В. Міжрегіональне, транскордонне співробітництво України за умов розширення Європейського Союзу / А.В. Балян – Ужгород : Ліра, 2006. – 325 с.
2. Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Європейська Рамкова Конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (ETS No106) – Мадрид, 21 травня 1980 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

4. Закон України «Про транскордонне співробітництво». 24 червня 2004 року. № 1861–IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.rada.kiev.ua
5. Кіш Є. Проблеми транскордонного співробітництва України і Євросоюзу // Політичний менеджмент. – Київ. – №5 (20). – 2006. – С. 131-144.
6. Кіш Є. Регіони Європи на початку ХХІ століття // Політика і час. – Київ. – МЗС України. – №1. - 2007. – С. 33-35.
7. Кіш Є.Б. Регіональна політика Європейського Союзу: стратегічні імперативи для України // Незалежний культурологічний журнал. - Львів, 2002. - №23. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua>
8. Кіш Є.Б. Центральна Європа в сучасній системі євро регіональної інтеграції. Монографія / Єва Кіш. – Ужгород : Ліра, 2008. – 440 с.
9. Лендъел М. Досвід Карпатського Євросоюзу / М. Лендъел // На шляху до Європи. Український досвід євросоюзів. - Київ: Логос, 2000. – С. 60-64.
10. Луцишин В. П. Євросоюз Буг: концепція та стратегія розвитку / В.П. Луцишин. – Луцьк: Вежа, 2002. – 416 с.
11. Міжнародні угоди України // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Мікула Н. Євросоюзи: досвід та перспективи / Мікула Н. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 222 с.
13. Мітряєва С. Стратегія українсько-словацького прикордонного співробітництва / С. Мітряєва // Регіональна політика і транскордонне співробітництво в євро інтеграційній стратегії України. - Ужгород: Ліра, 2007. – С. 334-335.
14. Постанова КМУ від 29 квітня 2002 р. № 587 «Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та євро регіонів».
15. Протокол третього засідання Словацько-української міжурядової комісії з питань транскордонного співробітництва м. Гуменне, 11 – 12

травня 2006 р. // [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua>

16. Студенніков І. Транскордонне співробітництво та його місце в регіональному розвитку / І. Студенніков // Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України. – К. : Логос, 2000. – С. 138–167.

17. Faltan L. Euroregiony a regionalny rozvoj na Slovensku // Regionalny rozvoj Slovenska v europskych integracnych kontextoch. – Bratislava, 2004.

18. Marhulíková, O. Inštitucionálne aspekty cezhraničnej spolupráce v Slovenskej republike. Ministerstvo vnútra SR, Bratislava, 2004.

19. Zemplén Eurórégió programtervezet. Stratégiai program. - Készítette: Zempléni Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány és a Királyhelmecei Regionális Fejlesztési Ügynökség Királyhelmecei – Sátoraljaújhely 2004. március. – 4 -7.old.

20. Zemplén Eurórégió. Ismertető – 3-4 .old.

КОВАЧ В. И. СЛОВАЦКИЕ ЕВРО-РЕГИОНЫ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ТРАНСГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Исследованы принципы, механизмы развития трансграничных объединений при участии приграничных регионов. В статье содержатся теоретические и юридические европейские аспекты трансграничного сотрудничества Украины и Словакии. Определены роль и место евро-регионов в системе трансграничного сотрудничества.

Ключевые слова: ЕС, евро-регион, граница, интеграция, трансграничное сотрудничество

KOVACH. V. I. SLOVAK EURO-REGIONS: FOREIGN EXPERIENCE OF THE TRANS-BORDER COOPERATION

Analyzed principles and mechanism of the development trans-border formations with the participation of the border regions. The article considers theoretical and juridical European aspects of the trans-border cooperation of

Ukraine and Slovakia. The role and place of euro-region in the system of the trans-border cooperation are defined.

Key words: EU, euro-region, border, integration, trans-border cooperation